

Πρόλογος

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας, περιέχει είκοσι ελληνικούς, λαϊκούς, παραδοσιακούς οργανικούς σκοπούς, που προέρχονται από την περιοχή της Κωνσταντινούπολης και της Μικράς Ασίας.

Τα κομμάτια είναι μεταγραφές από ηχογραφήσεις δίσκων 78 ή 45 στροφών που πραγματοποιήθηκαν στις αρχές του εικοστού αιώνα, στην Αθήνα, στην Αμερική και στη Σμύρνη.

Το βιβλίο απευθύνεται σε οργανοπαίκτες, δασκάλους μουσικής, μουσικολόγους και εθνομουσικολόγους, σε μελετητές της μουσικής της Κωνσταντινούπολης και της Μικράς Ασίας και γενικά σε όποιον ενδιαφέρεται να ασχοληθεί με το συγκεκριμένο ρεπερτόριο. Έρχεται να καλύψει ένα κενό στη βιβλιογραφία του ρεπερτορίου, μιας και η υπάρχουσα καλύπτει εκτενώς Πολίτικα χασάπικα και χασαποσέρβικα αλλά όχι συρτά, μπάλους, αντικριστά και ζεϊμπέκικα, που αποτελούν σημαντικό μέρος του.

Η σειρά με την οποία τα κομμάτια έχουν τοποθετηθεί στο βιβλίο δεν είναι τυχαία ούτε κλιμακούμενης δυσκολίας. Είναι διαρθρωμένη έτσι ώστε να μπορεί να αποτελέσει πρόγραμμα για μια συναυλία ή μέρος ενός αφιερώματος.

Το κύριο όργανο στις ηχογραφήσεις, από τις οποίες έγιναν οι μεταγραφές, είναι η αρμόνικα ή φύσα, ένας πρόγονος του σημερινού ακορντεόν, που δεν υπάρχει πλέον. Για το όργανο αυτό γνωρίζουμε αρκετά στοιχεία, όπως ότι είναι διατονικό (διαφορετική νότα κατά το άνοιγμα και το κλείσιμο της φυσούνας με το ίδιο πλήκτρο). Γνωρίζουμε επίσης την έκτασή

του, το πώς ακούγεται, το πώς το κρατάμε κ.λπ., αλλά δεν έχουμε στα χέρια μας τα συγκεκριμένα όργανα που ακούγονται σε αυτές τις ηχογραφήσεις ή τα όργανα που έχουμε είναι πιο «σύγχρονα» και συνήθως όχι άρτια διατηρημένα, οπότε δεν μπορούμε να εξάγουμε ασφαλή συμπεράσματα για τον τρόπο παιξίματος και τις συγκεκριμένες τεχνικές που απαιτούνται για αυτό. Το προσεγγίζουμε και το μελετάμε μέσω των ηχογραφήσεων, που ευτυχώς είναι αρκετές, μέσω του παιξίματος οργάνων που είτε είναι «απόγονοι» εκείνων, είτε από εκτελεστές που κάποτε έπαιζαν αρμόνικα και έπειτα πέρασαν στο ακορντεόν (Τρίμης), είτε από ακορντεονίστες που έπαιζαν και αρμόνικα (Κουλαξίζης). Οι δεξιότητες της αρμόνικας που παίζουν στις ηχογραφήσεις είναι οι: Αντώνης Αμιράλης ή Παπατζής, Κουλαξίζης, Ψαμαθιανός και Τρίμης.

Οι σκοποί και προπαντός τα στολίδια (τρίλιες, τρέμολο, μορντέντι, αποτζιατούρες και ασι-ακατούρες), που αποτελούν δομικά στοιχεία και είναι αναπόσπαστο μέρος των κομματιών, είναι ιδιωματικά του ακορντεόν. Το γεγονός αυτό όμως δεν εμποδίζει τους εκτελεστές άλλων οργάνων να μελετήσουν και να παίξουν τα κομμάτια αυτά, κάνοντας μικρές προσαρμογές στα στολίδια ώστε να προσιδιάζουν στα όργανά τους. Οι παρτιτούρες λοιπόν μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ως οδηγοί. Η σημειογραφία που χρησιμοποιείται για τα «στολίδια» στις μελωδίες είναι η δυτική σημειογραφία της κλασικής μουσικής. Όπου υπάρχει διαφοροποίηση του συμβόλου από αυτό που πρέπει να παιχτεί, ossia πεντάγραμμο δείχνουν τον τρόπο. Επίσης, η ρυθμολογία και οι συγχορδίες είναι ξεκάθαρες και αυτό επιτρέπει σε μουσικούς που θέλουν να συνοδέψουν το σολιστικό όργανο να το κάνουν με ευκολία. Συνιστώ στους φίλους μουσικούς να ακούσουν τις ηχογραφήσεις από τις οποίες έγιναν οι μεταγραφές στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://bit.ly/2fN3c1t>

Τελειώνοντας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους μαθητές μου που μελέτησαν τα κομμάτια και μου υπέδειξαν κάποια λάθη και παραλείψεις, τους φίλους μουσικούς Δημήτρη Κουφογιώργο και Αναστάση Κατσαβό για τις πολύτιμες συμβουλές τους και τη μουσική μας σύμπραξη σε διάφορες ζωντανές εμφανίσεις, και την Αγάπη Σαμουηλίδου για την υπομονή της και την υποστήριξή της σ' αυτό μου το εγχείρημα.

Για οποιοδήποτε υπόδειξη, συμβουλή, πρόταση, σχόλιο, μην διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου στην ηλεκτρονική διεύθυνση: d.koustas9@gmail.com

Καλή μελέτη και καλό παίξιμο...

Δημήτρης Κούστας

1 | Συρτός Πολίτικος

Syrtos Politikos
Σκαοβέλης

♩=151

Dm A (tr)

4

Dm (tr) (tr)

7

A Dm

10

(tr) A (tr)

13

Dm (tr) (tr)

16

A Dm (tr) (tr)

19

Dm A Dm Gm

23

A Dm Gm

27

A Dm

31

E A Dm

35

E A Dm

1. 2.

Dm A Dm